

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
3/23 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-р педагогічних наук, професору Данилевич М.В.

Рецензія

рецензента кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента
Римар Ольги Василівни
на дисертаційну роботу Петрусенко Олександри Миколаївни
на тему «Удосконалення адаптивної поведінки школярів з розладами
аутичного спектра при використанні програми пріоритетного розвитку
координаційних здібностей»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура)

В умовах реформування середньої освіти в Україні сьогодні гостро стоїть питання навчання дітей з розладами аутичного спектра, оскільки рівень поширеності цього захворювання, згідно з оцінками ВООЗ є високим: у світі таких осіб нараховується 2 мільйони 400 тисяч, а в Україні зареєстровано понад 7 тисяч таких дітей. Такі діти, у зв'язку із специфічними характеристиками психофізичного розвитку, потребують особливої уваги в навчально-виховному процесі з метою гармонійного розвитку, покращення психічної, фізичної та соціальної складових здоров'я, формування адаптації до життя.

Вчителі фізичної культури закладів загальної середньої освіти часто відчують труднощі під час уроків в інклюзивних класах, в яких навчаються діти з розладами аутичного спектра. Досвід, набутий в процесі фізичного виховання в закладах спеціальної середньої освіти поширюється повільно. Сприятливий вплив фізичних вправ на фізичне та психічне благополуччя добре відомий. Фізичні вправи корисні для здоров'я, психофізичного та емоційного стану усіх людей, а із симптомами розладу аутичного спектра і поготів.

Високу ефективність в покращенні показників адаптивної поведінки і якості життя дітей мають вправи спрямовані на розвиток координаційних здібностей. Програми втручання, засоби яких спрямовані на розвиток узгодженості рухів, рівноваги, формування ритму, точності рухів у просторі визнані ефективними в терапії дітей з розладами аутичного спектра. Проте

перевірки на практиці фізичного виховання такі програми не проходили, що і зумовлює актуальність дослідження.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується приналежністю його до державної теми НДР, в рамках якої воно відбувалося. Дисертаційне дослідження виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2017 – 2020 рр. «Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення» (протокол № 4 від 17.11.2016) та теми 3.1. «Теоретико-методичні основи формування освітніх компетентностей, рухової активності та фізичної підготовленості різних груп населення в умовах нових соціальних викликів» зведеного плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2021–2024 рр.

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Відзначаємо, що науковий рівень дисертаційної роботи, представленої до рецензії є достатнім. Автор представила свою працю з дотриманням встановлених вимог щодо її структури та змісту, запропонувала для вирішення актуальні наукові завдання та успішно розв'язала їх у підсумку дослідження.

Робота написана українською літературною мовою із використанням наукового стилю.

Наукові публікації автора (окремі у співавторстві) відповідають обраній науковій тематиці, висвітлюють основні наукові здобутки, містять належний теоретико-методичний рівень. За темою дисертації опубліковано 18 праць, серед яких 1 включене до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 5 – фахових наукових видань України.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень.

Наукова новизна дисертаційної роботи теоретичних та експериментальних результатів проведених здобувачем дослідження не

викликає сумніву. Автором уперше обґрунтовано зміст програми фізичного виховання з пріоритетним розвитком координаційних здібностей школярів 10-11 років із розладами аутичного спектра, яка забезпечує покращення показників адаптивної поведінки і якості життя, відрізняється спрямованістю на розвиток усіх груп м'язів, широким колом засобів з різних видів спорту; розроблено і обґрунтовано спосіб оцінювання адаптованості і грамотності у фізичній культурі дітей віком 10-12 років з РАС; встановлено вищу ефективність програми з фізичного виховання з пріоритетним застосуванням засобів розвитку координаційних здібностей для хлопців з розладами аутичного спектра, аніж для дівчат; виявлено тенденцію до рівномірного поліпшення показників адаптивності поведінки дітей з розладами аутичного спектра під впливом застосування програми з фізичного виховання з пріоритетним застосуванням засобів для розвитку координаційних здібностей; доповнено дані про показники фізичної підготовленості, адаптивності поведінки та якості життя дітей з розладами аутичного спектра; розширено знання щодо вікових особливостей фізичного розвитку, фізичної підготовленості, якості життя показників адаптивності поведінки у дітей із розладами аутичного спектра.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Отримані в межах представленої до рецензії дисертаційної роботи наукові результати мають достатній рівень обґрунтованості, яка обумовлена сукупністю вивірених методологічних і теоретичних складових дослідження; аналізом достатньої кількості сучасних наукових праць з проблематики дослідження (169 джерел інформації); достатньою тривалістю дослідження та коректною математико-статистичною обробкою емпіричних даних.

Рівень виконання поставленого наукового завдання

Метою дисертаційної роботи було покращити адаптованість поведінки і якість життя дітей з розладами аутичного спектра під впливом програми фізичного виховання з пріоритетним розвитком координаційних здібностей. Визначена мета дослідження деталізована автором у таких завданнях:

- узагальнити наукові відомості про використання засобів фізичного

виховання для покращення показників адаптивної поведінки і якості життя дітей з розладами аутичного спектра;

- визначити рівні показників якості життя, фізичної підготовленості і адаптивної поведінки дітей з розладами аутичного спектра; встановити взаємозв'язки між ними; зіставити показники хлопців і дівчат;

- обґрунтувати зміст і структуру програми фізичного виховання з пріоритетним розвитком координаційних здібностей дітей з розладами аутичного спектра;

- перевірити ефективність програми фізичного виховання з пріоритетним розвитком координаційних здібностей для удосконалення фізичної підготовленості, адаптивної поведінки і якості життя дітей з розладами аутичного спектра.

Рівень виконання наукового завдання є достатнім з позиції вимог до написання наукової роботи на здобуття ступеню доктора філософії.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічний апарат роботи відповідає поставленим завданням. Автор в достатній мірі розкриває роль кожного з методів наукового дослідження та їх застосування для вирішення поставлених завдань. Аналізуючи текст дисертаційної роботи та проведене наукове дослідження вказує на те, що Петрусенко Олександра Миколаївна в належній мірі оволоділа методологією наукової діяльності та підбрала методи, які найкраще дозволили провести та опрацювати дані власного наукового дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації; фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувана.

Порушень академічної доброчесності не виявлено, а використання текстових запозичень супроводжується посиланням на відповідні джерела зі списку літератури долученого до тексту дисертаційної роботи.

Зауваження до дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Петрусенко Олександри Миколаївни має логічний та послідовний виклад матеріалу, є доступною для розуміння ключових положень та містить достатньо обґрунтовані результати. Водночас, на нашу думку у ній наявні окремі компоненти, які мають дискусійний характер, потребують уточнення, чи пояснення.

- На нашу думку, авторкою в описі авторської програми фізичного виховання для дітей з розладами аутичного спектра недостатньо мірою обґрунтовано аспекти, які слугували критеріями визначення відсоткового співвідношення обсягу засобів варіативних модулів та інваріантної складової даної програми.

- В пункті 4.3. авторкою дослідження виявлено, що протягом педагогічного експерименту у показниках адаптивності школярів з розладами аутичного спектра достовірних змін не відбулося через недосконалість шкали вимірювання адаптивності поведінки. Тому було розроблено новий «Спосіб оцінювання адаптивності і грамотності у фізичній культурі дітей з розладами аутичного спектра» та проведено його експертну оцінку. На наше переконання, слідувало б застосувати вказаний спосіб у педагогічному експерименті та перевірити достовірність його результатів.

- Вважаємо, що дисертаційне дослідження вирішує більше коло завдань ніж ті, які ставилися до нього, оскільки автором проаналізовано показники не лише якості життя, фізичної підготовленості та адаптивної поведінки дітей з розладами аутичного спектра, але й фізичного розвитку, стану серцево-судинної системи, а також грамотності у фізичній культурі дітей віком 10-12 років з розладами аутичного спектра.

Однак висловлені зауваження й побажання не знижують наукової та практичної значущості результатів й позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Петрусенко Олександри Миколаївни «Удосконалення адаптивної поведінки школярів з розладами аутичного спектра при використанні програми пріоритетного розвитку координаційних здібностей» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про

затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка Петрусенко Олександра Миколаївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізична культура).

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського

О.В. РИМАР

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зав'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
кандидат біологічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

А.С. ВОВКАНИЧ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:37:06 07.09.2023

Назва файлу з підписом: Recenzia na Petrusenko.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 2.6 МБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Recenzia na Petrusenko.pdf
Розмір файлу без підпису: 3.7 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: РИМАР ОЛЬГА ВАСИЛІВНА
П.І.Б.: РИМАР ОЛЬГА ВАСИЛІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2842613808
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:37:08 07.09.2023
Сертифікат виданий: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
Серійний номер: 248197DDFAB977E504000000D9061C01276D6204
Алгоритм підпису: ДСТУ-4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований